

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejuje:

Jakob Dimnik,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 2. Ljubljana, 16. prosinca 1895. XXXV. leto.

Vsebina: B. Fl.: Slovo. — Le naprej! — Jos. Ciperle: Národna vzgoja. — Val. Burnik: Kako je risati zemljevid šolske občine. — Listek. — Naši dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica.

Slovo
štajerskih slovenskih učiteljev
veleučenenemu gospodu
dru. Konradu Jarču,
c. kr. deželnemu šolskemu nadzorniku.

Geško je vzeti slovó, od dragih prijateljev, znancev,
S kterimi nežna mladost nas je družila krepkó;
Težje ostaviti krov, pod kterim nam tekla je zibka,
Kjer so roditelji nam, kjer so nam bratje, sestre;
Najtežje je pustiti kraj, ki nam je omilil,
Kakor, ko pride pomlad, slavčev nas glas veseli.
Tebi godi se takó, premili mi drug za mladosti,
Teženj enakih z menój strasten ljubitelj si bil.
V boju si slave želeč za čas si slovó dal Modricam,
V tuji oddáljeni svet nesel valóv Te je beg.
Tebe šum morských valóv in Tebe ni topov grom plašil,
Srečno prišedši nazaj, uka si lotil se spet.
Do dostojanstva dospel visokega dokaj si brzo,
Spretno zaostril peró, širil omiko si ž njim.
Svoji dolžnosti udan ugodno si živel med svojci,
Šolstvu prijatelj si bil, vedno pravico ljubeč,
Toda le kratek si čas med svojci se srečnega čutil,
Hitro ljubljenca Te nam vzel je nemili ukaz.
Ni li to grozen udar? Oj kje si za Boga pravica?
Je li dim tvoj obstoj? je li tvoj dom hladni grob?
Srečen nam hodi povsod, kjerkoli boš širil prosveto,
Delaj marljivo odslej, kakor si delal doslej.
To je najlepše slovó, slovó Tvojih vnetih čestilcev,
Kterih hvaležni spomin ná Te do groba bo evel.

B. Fl.

Le naprej!

Casa kola zasukalo se je zopet za jeden zob naprej. S kolesom časa se mora pa sukati naprej dandanes tudi vsak posamezen človek, vsako društvo, vsak stan, vsak narod, vse človeštvo.

Tudi nas slovenskih učiteljev je dolžnost, da napredujemo ter se vrtimo s kolesom časa naprej; tó današnji čas od nas zahteva in tirja kajti, kdor dandanes ne napreduje, ta zaostaja, in kdor pa zaostaja, tega napredujoče ljudstvo izbacne iz človeške družbe ter ga obsodi med sebičneže, ki živé sami za sé, t. j. zato, da jedó, ni jim pa mar občni blagor ljudstva!

Kolo časa je pa tako veliko, da ne pride več tja nazaj, od koder se je začelo sukati. Stvarnik naš je tudi nas slovenske učitelje posadil v to koló, da se sučemo v njem in nam je dal um, da se držimo v tem kolesu, da ne pademo ž njega.

Kdor se dandanes ne poslužuje tega nebeškega darú, se bo vrtoglav lovil morebiti nekoliko let v tem krogotoku, pa obdržal se ne bo — padel bo na glavo ter obležal v nadlogah ali še celo storil konec.

Z novimi časi nastopijo nove potrebe; v novih potrebah pa je treba iskati novih pripomočkov, da človek doseže to, česar potrebuje. Ljudskemu učitelju se je treba dandanes najbolj potezati za zboljšanje gmotnega stanja ter za večje spoštovanje, veljavo in ugled ljudskega šolstva in učiteljstva.

Šolstvo je dandanes najvažnejši faktor v družbi človeški. Brez šole ljudem dandanes ni mogoče živeti. To današnji omikani svét tudi dobro vé in čuti ter prav zato se posamezne stranke v človeški družbi potegujejo z vso silo, da pridobé šolo pod svojo oblast, dobro vedoč, da stranka, ki ima šolstvo in učiteljstvo v rokah, ima tudi gospodstvo.

Vprašamo tedaj, ali je mogoče, da bi ravno šolstvo — oziroma učiteljstvo — ker je koló časa najbolj tira, moglo ostati v svojih delih in opravilih pri starih šegah in pravicah?

Nikakor ne!

Ce bo učitelj dandanes učitelj samo med štirimi stenami ter učil tako, kakor se je poučevalo v stari šoli, v koji je bila palica jedina metoda, ali bo zadostil potrebam in zahtevam, ki jih tirja današnji čas od njega?

Gotovo ne!

Ako se učitelj dandanes ne bode sam potezal za pravice, koje mu gredó po ustavi in novem šolskem zakonu, ali bode imel potrebno mu veljavo, ugled in spoštovanje med ljudstvom?

Nikdar ne!

In če se bode učitelj dandanes zaradi osebne koristi uklanjal vsakemu vetriču ter skakal kakor žoga od jedne stranke k drugi, menite li, da bomo po tej poti prišli do svojih pravic!

Tudi ne!

Poglejmo zopet prvo vprašanje. Dolžnost naša je, da vestno izpolnujemo svoje dolžnosti v šoli, a vendar dandanes ni dovolj, da je učitelj samo učitelj v šoli med štirimi stenami ter morebiti s palico v roki t. j. s strogostjo „dresira“ izročeno mu mladino, ampak postopati mora pri pouku po določenih pravilih t. j. posluževati se mora prave metode in sicer pri vsakem predmetu tiste, koja se najbolj priporoča. V ta namen mora vsakdo izmed nas študirati razne metode ter mnogo čitati. Pa to še ni dovolj za današnji čas; dolžnost naša bodi tudi, da tudi sami spisujemo in sestavljamo metodične knjige. S tem si bomo gladili pot pri pouku.

Ves pouk bi bil pa zamán, če bi ne blažili tudi srca! Veronauk, zgodbe iz sv. pisma, zlate resnice, reki, pregovori, ugodne prilike iz vsakdanjega življenja so kaj dobri pripomočki v dosego tega namena, a vendar ga ni boljšega sredstva v ta namen, kakor so dobri mladinski spisi. In té moramo tudi sami spisovati, drugi stanovi nam jih ne bodo!

S takim delovanjem na šolskem in pedagogičkem slovstvenem polji si bomo pridobili ugled, veljavo in spoštovanje ne le pri svojih predstojnikih, ampak tudi med národom, ki bode vsled tega izprevidel, da nam je v resnici mar blagostanje njegovo.

Ko si bomo na ta način priborili potrebno veljavo, ugled in spoštovanje, nam ne bode težko doseči tudi izboljšanja gmotnega stanja ter potrebnih pravic, ki nam gredó po ustavi in novem šolskem zakonu.

Za té naše pravice pa ne smemo nikdar rôk križem držati ter morebiti posameznim osebam ali stanu na ljubo zakonito zajamčene nam pravice prezirati.

Vsak učitelj se kot ud krajnega (okrajnega) šolskega sveta krepko in nevstrašeno bojuj za povzdigo šole in veljavo učiteljstva. Kdor se boji zamere — bodisi na desno ali na levo — ter zaradi osebne koristi, harmonije ali ljubega mirú molči v teh korporacijah, kedar se godi krivica šoli ali učiteljstvu, ta ne zasluži imena učitelj.

Prav in potrebno je, da skuša vsakdo priti v občinski zastop, v katerem marsikaj lahko doseže za ljudsko šolo, in stanovska dolžnost nas veže, da delujemo vsak v svojem krogu vstrajno, a previdno, t. j. toliko, kolikor nam dopuščajo zakoni in ugled našega stanu, da so voljeni v občinski zastop le šoli prijazni možje.

Letos bodo splošne deželnozborske volitve. Ker imajo deželni poslanci usodo našo v rokah, zato bi bilo nespametno, če bi križem držali roké ter se iz strahu pred zamero odtegovali svojim že tako majhnim

ustavnim pravicam. Vsakdo se potrudi, da postane volilni mož ter priporoča le take národne kandidate, bodisi za volilne može, ali za poslance, od kojih si prepričan, da so šoli in učiteljstvu naklonjeni -- naj že pripadajo narodni ali pa konservativni stranki. Mi hočemo šoli in učiteljstvu naklonjenih poslancev! Na volilnih shodih ne smemo molčati, ampak toplo priporočati deželnozborskim kandidatom šolo in učiteljstvo, kakor je storil na zadnjem takem shodu v Št. Petru na Notranjskem nadučitelj Košanski gospod Josip Rustija. Tako je prav!

Na delo tedaj vsi, komur je mar, da si priborimo naše pravice! Le nevstrašeno naprej za svobodo in prospeh naše šole! Ne plašimo se dela za sveto stvar in ne bojimo se zamere ne tu ne tam, kedar gré za naš ugled in naš stan!

V tem smislu kliče „Učiteljski Tovariš“ ob novem letu: Le naprej! S pomočjo božjo ne bo bistri glavi, pridnim rokam, vstrajnosti in poštenosti sreča nikdar dala slovesa.

Tedaj: Le naprej! Vedno bolj naprej!

Národna vzgoja.

(Spisal Jos. Ciperle.)

8.

Idejala te splošne vzgoje še nismo dočakali, in ga tudi ne bomo. Vsak človek ima svoja posebna svojstva, in dva otroka, dostikrat celo dva brata ne dasta se vzgajati po jednem in istem načelu. Kar velja o posamičnikih, to velja tem bolj o raznih narodih. Ti razlikujejo se med seboj že po jeziku, po šegah in navadah, po svojem duševnem življenji in po načinu, kako izražajo svoje misli. To se imenuje fizijognomija naroda, in nje odsev ima se zopet najti v njega vzgoji, ali kratko in malo: mladi Slovenec se nima vzgajati tako, kakor mladi Francoz, Italijan ali Nемеc t. j. nje nalog bodi, pritisniti mu pečat fizijognomije njegovega naroda, — naroda slovenskega.

V dejstvi pokazale so se pa tudi premnogokrat ovire in težave pri tako zvani že zgoraj omenjeni splošni vzgoji. A ker se je navzlic temu postopalo trdovratno po njenih načelih, skazilo se je navadno vse. Vendar, da se je zaprečila ta skaza vsaj nekoliko, prirejevala in prikrojevala se je vzgoja že od nekoč bolj ali manj vspešno za ta ali oni narod. Toda ti poskusi obrodili niso nikjer dobrega sadú; bili so namreč vedno nepopolni. Kajti vrv narodne vzgoje nategnila se je vselej še le takrat, ko so jele popuščati ali se trgati vse druge vrvi, na kojih je visela splošna vzgoja.

9.

Kaj bodi tedaj nálog narodni vzgoji?

Pred vsem ima ona krasno zadačo razvijati in vtrjevati v mladem človeku ljubezen do domovine, do svojega naroda in do materinega jezika. — „Ceznatorna ljubezen do cerkve“ — piše papež Lev XIII. — „in natorna ljubezen do domovine, sta obé iz jednega in istega večnega vira; dvojčiči sta, in Bog je obéh začetnik in vzrok“. — Ljubiti domovino je zakon božji, in od tega čuvstva ne more oprostiti človeka nič. Bodi domovina človeka slavna, ali bodi zaničevana in zatirana, naj čakajo človeka odlikovanja in časti, ali naj mu pretí pogín za to; — on dolžan je ljubiti domovino, delovati za nje prospèh z vsemi svojimi silami do zadnjega izdihljeja.

A še drugi nalog ima narodna vzgoja. Vsak človek in vsak narod ima svoja svojstva: dobra in slaba. Oboja dadó se razviti in vtrditi, ali tudi iztrebiti in uničiti. In ravno narodna vzgoja ima delovati na to, da se slaba narodova svojstva iztrebljajo in izgublajo, in da se dobra razvijajo in vtrjujejo. Drobno vzgojen Slovenec ima kazati svetu vse, kar diči in krasi narod, iz kojega izhaja, — narod slovenski.

10.

Pač tudi to imela bi učiniti ona tako zvana in toliko slavljena splošna vzgoja. Toda to bila je za-njo vedno le postranska stvar. Domoljubje, misli se, je tako samo po sebi umevno; čemú se tedaj ukvarjati ž njim na dolgo in široko. Posledica temu je pa bilo odpadništvo zdaj tega, zdaj onega človeka od svojega naroda. Žalibog, da je odpadništvo posebno pri nas Slovencih še vedno na dnevnem redu. Koliko jih je odpadlo v prejšnjih letih od svojega naroda, in koliko odpade jih še dan za dnevom. In vendar je nam prav škoda za vsako narodno silo, ki prestopi v tuji tabor, ali ki se sploh ne pojavlja v korist svojemu narodu in svoji domovini.

Mi Slovenci smo pa tudi jako čudni ljudje. Kar bojimo se strogo naglašati svoj slovenski značaj iz strahú, da bi ne žalili kakega tujca, ali pa, da bi ne rekel kdo, da smo panslavisti. Grozna beseda to: panslavist. Kar pretrese nas od nog do glave, kedar nas kdo nazivlje tako. S tem priimkom čutimo se kar zadavljene ali vsaj osramočene pred celim svetom; kar cela tolpa biričev in vragov prikaže se nam pri tem imenu. Naši nasprotniki pa tudi dobro vedó, kaki strahopezljivci smo, kako nas pretrese vselej ta priimek, in zato ga tudi prav pridno rabijo proti nam. A nam zmanjka navadno besedi, da bi jih zavrnilo vselej, kakor zaslužijo.

Ne bodimo vendar tako preprosti. Besede panslavist nismo skovali mi, in nikdar se nismo imenovali panslaviste. Beseda ta je tako malo slovenska ali slovanska: kakor besedi: „pantheon in pantheist“.

Ta priimek rabili so najprvo Madjari Slovakom nasproti, ko so ti jeli gojiti svojo literaturo in likati svoj jezik. Ta beseda bila je tam nekaka denuncijacija Slovakov, da oni bajè prežé čez meje avstrijsko-ogrske države. Isto to skuša se izraziti s to besedo tudi o družih slovanskih narodih.

Ali naj se nam dokaže, da prežimo čez meje avstrijske, naj se nam dokaže, da nismo ravno tako dobri avstrijski državljani, še mnogo boljši smo, nego drugi v Avstriji živeči narodje. To smo kazali vedno v dejanji, kedar je bilo treba braniti Avstrijo proti vnanjim sovražnikom. To smo kazali stoletja, ko smo skoro sami bili ona mogočna stena, ob kojoj se je zaletaval kruti Turčin hoteč porušiti Avstrijo. To kazali smo tudi pozneje do današnjega dne. Med tem, ko smo mi stoletja in stoletja stali na straži, živeli so drugi evropejski narodi v miru, gojili svoje jezike in literature, ter postali mogočni. V zahvalo za to pitajo nas sedaj z izdajicami in neolikanci. Dostikrat bilo bi pametneje, ako bi ti ljudje vprašali sami sebe: „Kaj smo pa vendar mi storili prav za prav v slavo Avstrije, mi, ki smo patent vzeli za to, da smo Avstrijci?“ — Bog zna, kakov bil bi odgovor na to vprašanje.

Pomnite: Slovenca in Slovana sploh dičila je vedno ljubezen do svojega vladarja, in zoper to ljubezen ni grešil on nikdar. Pač grešili so zoper njo dostikrat ravno oni, ki ga blatijo z besedo izdajica.

11.

A kaj se ne imenuje vse dan danes panslavizem? — Vsako slovensko literaturno delovanje, vsaka simpatija do družega slovanskega naroda, že vstanovljenje slovenskih čitalnic in posojilnic, deklamovanje slovenskih pesmi, vse, vse, kjer in koder se gane Slovenec, vse je panslavistiško delovanje. Smejal bi se človek takim budalostim naših nasprotnikov, ako bi ne imelo čestokrat neugodnih posledic. A to hočejo namreč ravno naši nasprotniki.

Vendar bi ne imeli ti toliko vspeha, ako bi jih ne podpirali naši odpadniki. Ti so še nevarnejši, posebno če govoričijo: „Saj smo tudi mi rojeni Slovenci, tudi mi vemo, kaj je narodu v prid“. Naši rojeni nasprotniki pa, ki sicer kruto obsojajo vsacega svojega odpadnika, sklicujejo se potem na naše odpadnike rekóč: „Glejte, saj je tudi ta rojen Slovenec, in vendar ne odobrava vašega delovanja. Kaj hočete tedaj?“

Na glas izjaviti se mora vendar enkrat in strogo naglásiti, da oni, ki se pajdaši z našimi nasprotniki, nima pravice svetovati nam in učiti nas, kaj je pravo in kaj ni. Kaj je narodu našemu v korist in kaj mu ni, o tem govoriti prisojamo pravico le sebi, ki se družimo z narodom, ki ga ljubimo in spoštujemo, in ki čutimo ž njim njega gorjé in radost. Vsi tako zvani dobri soveti naših odpadnikov so pravi pravcati Judeževi poljubi in družega nič.

(Dalje prih.)

Kako je risati zemljevid šolske občine.

Konferenčno poročilo.

Ze nekaj let sem se razpravlja pri raznih učiteljskih zborovanjih o zemljepisnem pouku v naših ljudskih šolah. Tudi v strokovnih listih se o tem predmetu mnogo piše. Zdi se mi in bode pač tudi resnica, da zemljepisni pouk ne dosega še učnega smotra, zlasti pričetni ne glede spoznavanja domačega šolskega kraja. Vspehi pričetnega zemljepisnega pouka nikakor niso popolnoma povoljni. In ti nepovoljni vspehi ovirajo brezdvomno tudi razvoj daljnega zemljepisnega pouka zlasti gledé razumnega čitanja zemljevidov. Pa zakaj se ne dosega s pričetnim poukom v zemljepijski povoljnih vspehov? Vsakdo bode odgovoril: „Učil nam primanjkuje in to v prvi vrsti dobrega načrta šolskega okoliša“. Resnično je to, a vzrok temu je tudi to, da otroke premalo seznanjamo sè šolsko okolico na prostem, z njeno naravno lepoto in s potrebnimi zemljepisnimi pojmi. Tem večkrat se poučuje zemljepisje na prostem, tem vspešnejši, tem plodovitejši bode zemljepisni pouk, tem več bodo dobili otroci veselja do tega pouka, a tudi še posebej do narave same. Kolikor več se je prepotovalo domačega kraja na raznih straneh, kolikor več se je opazovalo zemeljskih oblik, toliko bolje bodo znali pozneje otroci z razumom zemljevide čitati. Iz slike kacega kraja, katerega še nikdar nismo videli, naj bode še tako dovršena, ne moremo nikdar dobiti popolnoma jasnih pojmov v dotičnem kraji. Ako smo pa kraj sami videli in si ga natančno ogledali, potem nam je slika prav dobro sredstvo, s katerim si kraj popolnoma predočimo. Iz tega sledi tedaj, da je treba učencem vsaj jeden del šolske okolice dobro ogledati, potem bodo še le umeli, kaj predstavlja dotični zemljiščni del v horizontalnej projekciji na papirji. Ker je pa pri tesno odmerjenem času za zemljepisje učitelju nemogoče z otroci mnogo potovati, ker bi se tako pogosto sprehajanje učiteljevo z učenci zdelo šolskim občanom, ki pouka ne umejo, popolnoma nepotrebno, bode pač take izlete v prosto omejiti na trikrat ali dvakrat v letu. Gotovo pa bi ne bilo prav, ako bi učitelj zaradi zemljepisnega pouka nikdar ne peljal učencev na prosto. Da pa učitelj pri tem pouku na prostem doseže svoj smoter, je v prvič treba, da se za ta pouk dobro pripravi in drugič z učenci to, kar so prehodili in videli, ž njimi tudi risa. V to svrho je učitelju napraviti z načrta šolske občine, seveda ako ga ima, kopijo zemljišča, ki ga namerava z učenci prehoditi. Seboj se vzame tudi papir, ki je priterjen na risalno desko; na vrhu tega papirja se

napravi mera, po katerej se risa, n. pr. 1:5000. Določijo se strani neba s tem, da se po sredi papirja potegneta po dolgem in širokem dve črti. Pri rokah je imeti tudi kompas. Pota, ki se prehodijo, se zmerijo s koraki, ki se potem prestavijo na metre (20 korakov odrašenega človeka je 15 metrov) in na papirji naznačijo.

Kako je pričenjati zemljepisni pouk, to bode pač vsakemu znano. Ko se je namreč določila lega šolske sobe in ko se je zmerila po dolgosti in širokosti, narisamo jo na šolsko tablo z dotično sobno opravo. Za tem preidemo k načrtu dotičnega dela šolskega poslopja, v katerem se nahaja šolska soba. No, vse to ne dela učitelju nobene posebne težave, zato mu ni treba biti izurjenemu v risanju, poznati mu je le Saatzerja, ki ima vse to narisano v knjigi pri razpravi o metodičnem zemljepisnem pouku.*) Tudi risanje najbližje šolske okolice ide še skoro vsacemu srečno izpod rok, a ko se mu je oddaljiti po raznih potih do šoli sosednih vasi, kar na enkrat zastane, ni mu mogoče naprej. Tu, kjer mu je polagati temelj za razumno čitanje zemljevidov, mora na enkrat prenehati s poukom, ker mu ni mogoče pokazati učencu učila, s katerim bi se pričeti pouk temeljito, uspešno nadaljeval. Nedostaje tu učitelju najimunitnejšega učila, t. j. načrt najbližje šolske okolice, načrt kraja, v katerem se nahaja šola z dotičnimi parcelami. Za to učilo imam v mislih kopijo katastralne mape. Ne spominjam se, da bi bil kdo pri razpravi o pričetnem zemljepisnem pouku tega učila omenjal, morda zato ne, ker je načrt šolske občine identifikoval s katastralno mapo. Meni se zdi navedeno učilo jako velike važnosti za ljudsko šolo. Ako šola uči za življenje, potem je nedvomno potrebno, da se tudi zemljepisni pouk tako uredi, da se bode učenec, zapustivši ljudsko šolo, tudi v praktičnem življenji ž njim okoristil. — Skoro vsakdo, gotovo pa vsak posestnik, ki ima tudi zemljišče, pride v položaj, da mu je rabiti mapo. In vendar kako malo, posebno kmečkih posestnikov je, ki bi se v mapi spoznali. Za to je po mojem mnenji kopija katastralne mape najvažnejše učilo za prvi zemljepisni pouk. Navaditi je vsekako otroke čitati mapo, kar jim tudi ne dela prav nobene težave, ker so konvencionelna znamenja lahko zapomniti in je teh tudi menj, kakor na sedanjih vojaških specialnih zemljevidih. Ker je otrokom kraj, kjer se nahaja šola, večinoma popolnoma znan, ga še celo ne bode treba obhoditi; tudi bi učitelju ne bilo ljubo, ako bi vodil otroke po vasi, kajti pri takem pouku bi imel preveč odrašenih radovednežev, ki bi ga z raznimi šaljivimi opazkami motili pri tem poslu. Ko so se naučili učenci spoznavati mapo, pridobili so si že precej sposobnosti za umevanje in čitanje drugih zemljevidov.

*) O tem tudi profesor Orožen: Metodika zemljepisnega pouka. — Dimnik: Domozanstvo v ljudski šoli.

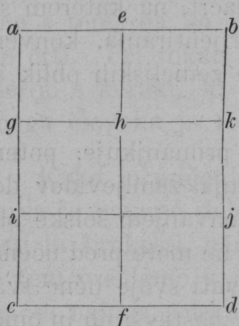
Za tem učilom pride na vrsto šolske občine načrt, na katerem se, prepotovavši vsaj nekaj šolske občine, priučuje orijentiranja, konvencionalnih znamenj, kolikor toliko tudi poznavanje zemeljskih oblik in drugo potrebno.

Ako učitelju tudi slednje omenjenega učila primanjkuje, potem mu je sploh nemogoče učence do pravega umevanja zemljevidov dovesti. Učitelj brez tega učila bode kmalu z obravnavanjem šolske občine gotov, kar je tudi samo ob sebi umevno, ker ne more pred učenci razprostrto krajevno sliko predočevati in pojasnevati svoje učne tvarine. Določivši lego posameznih vasi šolske občine, naštevši jih in omenivši, kar se mu zdi najvažnejše in prebravši dotično berilo, prešel bode k obravnavi okrajnega glavarstva poučujoč takó, kakor se je za časa svojega šolanja sam učil.

Mimogrede naj omenjam tu učil, katera bi morala imeti vsaka šola za pričetni zemljepisni pouk in sicer v tolikej velikosti, kakor so navadni stenski šolski zemljevidi. Ta učila so. 1. Očrt šolske sobe. 2. Očrt notranjih prostorov šolskega poslopja. 3. Najbližja šolska okolica, kopija katastralne mape. 4. Šolska občina in 5. Relief (pridvižni zemljevid) šolske občine ali vsaj jednega dela, katero učilo je rabit pri pouku prej, kakor načrt šolske občine. Kot neizogibna potreba teh učil se vedno povdarja, kadar je govor o prvem zemljepisnem pouku, toda smelo rečem, da vseh navedenih učil gotovo še nobena šola nima. In kako pa naj si jih šola pridobi? Kupiti jih ni mogoče, ker jih ni nikjer dobiti! Ne preostane tedaj družega, da se učitelj mora sam poprijeti tega sicer nehvaležnega posla. Ravno posebna umetnost pač ni, si ta učila napraviti, a žalibog je vendar jako malo učiteljev, ki bi se bavili s tem poslom, akoravno jih ima mnogo prav resno voljo pripraviti svojeje šoli tako učilo. In zakaj se tako malo učiteljev peča z izdelovanjem potrebnih učil sploh? Seveda pač zato ne, ker se tega niso učili tam, kjer se učitelj pripravlja za svoj poklic.

Po tem precej dolgem uvodu, kateri se mi je pa zdel potreben, preidem do reševanja svoje naloge, kako je risati načrt šolske občine, oziroma najbližje šolske okolice.

Ker nam je napraviti najpoprej kopijo najbližje šolske občine iz katastralne mape, določimo na tej, v katerem obsegu nam je to kopirati. Občinska mapa se dobi lahko pri županu, ker jo ima skoro vsaka občina. Ako bi jo pa le ne imela, dobiti je posamezne liste za nekaj krajcarjev pri mapinem arhivu v Ljubljani. Ker na teh listih niso poslopja in pota z barvami zaznamovana, dobro jih je pobarvati že zaradi pregleda, kakor tudi potrebno opisati. Vse parcele pa so sè številkami natančno zaznamovane. Na mapi se tedaj omeji prostor, ki se bode kopiral, s pravokotom. Določiti je potem mero, po katerej

bode original povekšati n. pr. 1:1000. Napravi se na poseben papir mera originala in kopije. Zmeri se ab in ac in prenese na povekšano mero; ab in ac v povekšani meri se zaznamujeta na tleh v sobi s kreda, kjer potegnemo še cd in bd . Iz tega pravokota na tleh razvidimo, bode li nam določena mera ugajala ali ne, bode li treba vzeti manjše ali še večje mere. Nikakor pa ni odobrati, da bi se original dvakrat ali trikrat povekšal, ker mera kopije potem ni večkratnik od 10; take mere pa so le redkoma v porabi. Ko smo se odločili za velikost kopije in napravili transversalno mero originala in kopije, razdelimo ab in cd na dva dela in potegnemo ef , ac in bd pa na toliko delov, kolikor bode imela kopija listov, n. pr. na tri dele $ag = gi = ic$. Zmeri se potem prav natančno ag , prenese na povekšano mero in rezultat te mere na prvi list kopije, na katerem se zaznamuje pravokot $ageh$. Prvi list kopije položimo vrh drugih, nastavimo iglo na vogle prvega pravokota in prebodemo ž njo tudi druge liste, vsled česa so pravokoti na vseh listih natančno skladni. Sedaj se prične s kopiranjem, katero lahko vršimo na dva načina in sicer s kvadrati ali s pantografom. Pri prvem načinu razdelimo original na cm^2 , ali ako originala ne smemo črtati, prezorni papir (Pauspapier), ki ga po originalu razpremo in dobro pritrdimo. Istotako se razdeli kopija na kvadrate s povedano mero. Ako kopiramo v meri 1:1000, odmerimo na povečani meri 28 cm, kar znači na kopiji dolgost stranice kvadrata, ker je mera na katastralni mapi 1:2800. Pri kopiranju s kvadrati je zaradi natančnosti tudi potrebno vse kvadrate prvega lista naznamovati z iglo na drugih listih. Ta način kopiranja je silno mučen, zraven tega pa tudi nenatančen, posebno pri povekševanju; tem večja mera povekšanja, tem težavneje in tem nenatančneje delo.

Val. Burnik.

(Dalje prih.)

Listek.

Potovanje na moje prvo učiteljsko mesto.

(Dalje.)

Prva prisega! Zona preletavala mi je kost in mozek, sveta groza polnila mi je dušo, dvignjena roka pa se mi je tresla kot vejica ob vodi. Govoril sem besede glavarjave — govoril, a besede umel nobene! V besedah prisezal bil bi menda tudi, da se zapisujem vragu. Čutil pa sem, da prisezam, da hočem ravnati z mladino vselej in vsegdar kot z najdražjim biserom, ki mi ga izročata Bog in država!

Podpisal sem zapisnik, poklonil se glavarju in stal sem zopet na cesti in . . . na pošti.

„Kdaj odide prvi voz do Ribnice?“ vprašam poštarja. „Nocoj ob 7. uri“. „Dobim še sedež do tja?“ „Prav lahko“. Vzamem vozni listek in odidem v krčmo. Naročim si večerje, tople in obile, vsaj sedaj sem začutil, da mi je brezmerne praznosta zevala v želodci.

Ljubka natararica smukala se je krog mene, govorila je ona v me in jaz v njo, pa odkimavala je ona in jaz, in le smeh se nama je obema jednak razlegal iz najinih grl po sobi — sicer se pa nisva razumela in govorila sva vendar oba nemški!

Ona izpraševala me je najbrže, česa si še želim, kako mi ugaja večerja, morda celo, kako se mi dopada ona sama; jaz sem jej hitel praviti, da sem učitelj za Slemene, pa da se mi silno mudi in mi nikakor ni moči prenočiti tu čez noč, ako bi tudi še tako rad. K sreči sva se pri računu popolnem razumela: ona podala mi je iz goldinarja nekaj desetec, in odšel sem nepridrževan.

Sedel sem v poštne vozu sam ter skrival svoje šibko telesce iz jednega kota v družega, a nikjer nisem našel zavetja pred občutnim mrazom. In pri tem je vladala gosta tema, da mi je postajalo kar nekako tesno za mojo gotovino 10 goldinarjev, katere mi je bila sestra za neomejen čas posodila. Kaj, ko bi roparji nenadoma planili nad poštni voz, pa bi bil žrtva še jaz? Ne bila mi malenkost!

Toda zdrav sem dospel v Ribnico, zdrav pokladal sem model novega učitelja v mehko posteljo — in zadovoljno sem se sam seboj smejal. Vlegel sem se prvič kot učitelj spat!

Zgodaj v jutru — to je ob pol 8. uri — sem se prebudil, dobil kmalo zajutrek, vzel škatljo z goslimi in kakor bi me bil veter podil, hitel sem po znanej mi poti čez Jurjevico na Sodražico, odkoder mi je bilo še kake tri četrt ure do Slemenov. Le malo sem postal v Sodražici, toliko da sem pozvedel za pot proti svojemu novemu bivališču.

Ako sem do tukaj hitel, korakal sem od Sodražice dalje počasi, in premišljeno. Stopal sem mirno po strmej peš-poti proti Slemenom. Po strmini videl sem raztresenega le brinja, leščevja in družega grmičevja, po katerem se je željno vspenjalo nekaj možatih kozlov. Zdeli so se mi prav inteligentni kozli, kajti prenehavali so v obiranji, gledali me in mi prav zaupno prikimavali s čestitimi bradami, kot da so že dobro poznali slemenskega „šumoštra“. „Če so že sodraški kozli taki, kaj bodo še le slemenski ljudje!“ mislil sem si in polastila se me je zadovoljnost.

Po prvej strmini pripelje me pot do glavne vožnje ceste, katera se vleče nekaj časa vodoravno. Pa — strah in groza! Pred seboj videl sem progo skrivnostno mehkega, rjavo sivkastega blata, na obeh straneh tesno zavarovanega z visokim plotom. Nobenega kamena, nobenega

otočišča, kamor bi stopila noga moja. Oziral sem se obupno, da zagledam koga, ki mi raztolmači, kako drugi store, da pridejo varno skozi to močvirje. Pa nikogar nisem ugledal in dalje sem moral. Zavihal sem hlače in spustil sem se v obupnem tveganji svojih črevljev po sredi mehkega pota. Stopal sem na lahko, toda noga se mi je vdiralala do glježnjev, iz prs pa so se mi izvijali vzdihni k sveti Božjej Pomagavki, da me obvaruje večjega zla in mi ne izgine morda kak črevelj v tajne blatne globine.

Na srečo taka pot ni trpela dolgo, vspenjala se je zopet proti strmini. Bližal sem se prvej hiši slemenskega okoliša. Konci hiše sedel je deček blizu sedmih let. Držal je lonček v roki in zajemal z leseno žlico slastne kaše. Vidno zadovoljstvo sijalo mu je z rudečih lic. Tu dvigne oči, pa . . . žlica mu otrpne sredi pota, oči se mu širijo, založaj v odprtih ustih pa ne vé, bi li bilo varnejše pogoltanci nizdol ali v lonček nazaj, da se slednjič odloči za prvo in smukne bliskoma v nevidne temine. Deček se oživi, stisne lonček pod pazduho, plane prestrašen kvišku in kot bi trenil, bil je za voglom.

„No, gotovo še ne vé, da mu bodem učitelj“, mislim si, pa stopam dalje po poti, ki me je vodila mimo krasnega jelovega gozda proti višini.

Kmalu sem stal na vrhu in pred menoj se je dvigala prijazna cerkev, v ozadji na levo jednonadstropno župnišče in na desno pritlično šolsko poslopje, nekoliko preč pa peščica hiš. Na južno-vshodno stran obzrl sem vso ribniško dolino, še nekoliko korakov dalje pa se mi je pogled odprl proti severu in vsa Gorenjska, tja do kamniških planin pa do belega Triglava, ležala je v jesenskem snu pred menoj.

Bilo je proti poldnevu. Kam naj bi šel? V šolo? Gotovo je zaprta in ključe bode mi iskati najbrže v župnišči. Toraj tja. Pred župniščem stal je župnik in držal v roki časopis, iz katerega je bral. Bližam se mu. On me začuti, privzdigne le oči, namrdne obrvi, stisne ustnji, pa me gleda iz nad očal venkaj, kot bi mi hotel že iz daljave pokazati, kje pelje pot mimo župnišča preko slemena na Velike Lašče.

„Prijazen se mi ravno ne vidi“, mislim si, „pa snesti me vendar ne more“. Pogumno stopim predenj, pozdravim ga, poklonim se ter mu povem, da mi bode poslej tukaj učiteljevati.

V hipu se mu obraz razjasni, veselo poda mi svojo roko in mi hiti: „Oprostite, gospod, pa jaz sem mislil, da ste kak agent, ko sem videl tisto-le škatljo, in tem ljudem nisem ravno preveč prijazen“. „O, to so pa le moje gosli, brez katerih bi ne mogel dlje časa prestati“, odgovorim mu, ker mu nisem hotel ravno precej povedati, da so moje jedino blago.

Peljal me je na to v svoj dvorec, ukazal prinesti nekaj več kosila in sedla sva takoj k mizi. Razgovorila sva se v hipu in tudi v

hipu razumela. Bil mi je g. Lovro G. prvi trenutek odkritosrčen in ostal mi je vedno prijateljsk pa moder svetovalec, ki mi je tudi ponudil roko svojo, kjerkoli mi je je trebalo, ne pričakovaje zato kacih uslug. Nepozabno ostane mi vspominu njegovo neprisiljeno občevanje, nepozabna njegova odkritosrčna prijaznost.

Fran Črnagoj.

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Občeni zbor Slovenskega učiteljskega društva.) Dné 28. grudna m. l. se je vršil v magistratni dvorani občni zbor Slov. učit. društva, kateri je bil tako mnogobrojno obiskan, kakor do sedaj še nobeden ne. Samo iz radovljiškega okraja je prišlo 14 vrlih društvenikov.

Točno ob 9. uri dopoldne pozdravil je predsednik g. Andrej Žumer s prav toplimi besedami zbrane, se spominjal umrlih društvenikov, na kar je ves zbor vstal.

Tajnik Jakob Furlan je poročal o odborovem delovanji v preteklem letu. Omenil je med drugim, da je odbor imel v teku leta 6 sej, v katerih se je razgovarjalo in sklepalo o društvenih stvareh. Glavna stvar je bil „Učiteljski konvikt“, katerega pravila je visoka deželna vlada že potrdila. Kot delegata sta bila pri glavnem zborovanji „Zaveze“ gg. Dimnik Jakob in Kecelj Alojzij, katera sta društvo prav dobro zastopala, kar je bilo svoječasno v društvenem glasilu objavljeno.

Odbor se je baval tudi s tem, kako bi želji nekaterih gg. društvenikov glede „Deželnega učiteljskega društva“ ustregel. Sklenilo se je bilo, da naj bode to točka današnjega glavnega zborovanja, o katerej bode poročal g. Primožič. Glavno društveno delovanje je razvidno iz društvenega glasila. Razun tega je pa odbor skrbel tudi za zabavo ljubljanskim in bližnjim tovarišem s tem, da je priredil 5 zimskih večerov s predavanjem in petjem. V poletnem času je društvo priredilo dva izleta: čez Šmarno Goro v Medvode in v Dobrepolje oziroma Vel. Lašče. Tako je skušal odbor po svoji moči gg. društvenikom ustrezati. Mnogo se je govorilo tudi o denarstvenem stanji našega društva. Tu nočem segati v poročilo našega marljivega g. blagajnika, kateri Vam bode že veselo ali pa tudi neveselo stanje blagajnice razkril. Z veseljem moram naznaniti, kakor je tudi že g. predsednik povedal, da se je zanimanje za naše društvo, kakor tudi število udov precej pomnožilo; le jedno je letos jako žalostno. Nemila smrt ni še nobeno leto tako neusmiljeno med učiteljstvom razsajala kakor letos; pobrala jih je 17. Prvega moram omeniti g. Ivana Tomšiča, kateri je bil mnogoleten, jako delaven odbornik, tajnik in nazadnje več let jako vesten blagajnik. O njegovih zaslugah na slovstvenem polji in v njegovem „Vrtcu“ bi Vam bilo nepotrebno govoriti, ker ranjkega vsi dovolj poznamo. Nadalje so umrli kot naši društveniki: Kovšca, Dolenc, Ferlan, Vrančič in Inglič. Naj v miru počivajo in se odpočijejo od težavnega učiteljskega delovanja. Blag jim spomin!

Prav zato ker nam je smrt toliko dragih ugrabila, je nam ostalim dolžnost, še toliko marljiveje za prosep našega društva delovati, da nam bode mogoče res svojemu narodu in sebi koristiti, v kar nam Bog pomagaj!

Blagajnik g. A. Kecelj poroča: V prvič mi je čast poročati Vam iz tega mesta o dobavi denarnih sredstev našega društva. V prid društvenikov je „Slov. učiteljsko društvo v Ljubljani“ prevzelo l. 1890. v svojo last „Učit. Tovariš“ ter ga je proglasilo svojim društvenim glasilom. To pa povzročuje društvu troške in jih tudi deloma ali pa popolnoma pokriva, kakor je pač, rekel bi, letina. In letošnja letina t. j. za l. 1894. sama na sebi ni slaba, ker je nje pridelek velik, ja celo velikansk, pa lanska suša ga je degradirala na primanjkljaj od 164 gld. 82 kr., kar se iz sledečega razvidi:

Tek. št.	S t v a r	Dohodki		Troški	
		gld.	kr.	gld.	kr.
1	Primanjklej oziroma dolg od l. 1893. (tiskovni troški, razni neplačani izdatki)	—	—	932	74
2	Naročnina od l. 1890., 1891., 1892., 1893. in 1894. ter skupilo knjig	1954	49	—	—
3	Tisek za l. 1894.	—	—	953	44
4	Poštnina, upravnina, naročnina in razni troški	—	—	233	13
	Skupaj	1954	49	2119	31
	Ako primerimo dohodke s troški	—	—	1954	49
	se razvidi, da znaša primanjklej 26. grudna 1894. l.	—	—	164	82

(Konec prih.)

Iz Ljubljane. (Razdelitev obleke revnim šolskim otrokom). Za uboge učence in učence tukajšnjih mestnih šol in tudi za šestero deklc Lichtenturnove dekliske sirotišnice bil je 23. dan m. m. vesel, ker delila se jim je po uže stari navadi obleka, črevlji in razno pecivo. Vršila se je ta razdelitev slovesno v telovadnici I. mestne deške šole. Gosp. okr. šolski nadzornik in vodja I. mestne deške šole Andrej Žumer je pozdravil navzočega prevzvišenega gospoda knezoškofa in zbrane druge dobrotnike in omenjal kranjsko hranilnico, katera zdato podpira to človekoljubno delo. Vzpodbujal je otroke v lepih besedah k pridnosti in hvaležnosti, spominjal se je tudi umrle gospe Marije Murnikove, katera je nad četrt stoletja v gospejnem odboru za napravo obleke ubogim učencem in učenkam delovala in še zadnje leto vodila to lepo podjetje. Na poziv g. govornika molili so otroci za prerano umrlo voditeljco gospejnega odbora in za vse dobrotnike. Nato blagovolil je prevzvišeni gosp. knezoškof obleko razdeliti. Obdarovanih bilo je 139 učenk in učencev, katerim se je na obražu videlo veselje in hvaležnost.

Zahvalo v imenu obdarovanih izrekli so jedna učenka in dva učenca vsem dobrotnikom v primerno sestavljenih govorih, zatrjevaje, da bodo s pridnim učenjem, poslušnostjo in molitvijo se kazali vredne dobrot. Prevzvišeni gospod knezoškof je s slovesnosti primernim, k srcu segajočim govorom opominjal otroke k hvaležnosti, katero naj vedno kažejo z lepim vedenjem, pokorščino in molitvijo. Z blagoslovom gospoda knezoškofa končala se je lepa slovesnost, katera bode gotovo v dobrem spominu ostala obdarovancem! S svojo navzočnostjo počastili so slovesnost gg.: mestni župan Grasselli, vladni svetnik Jos. Merk, okrajni šolski nadzornik Fr. Levec i. dr. potem voditelji in voditeljice tukajšnjih ljudskih šol z učiteljicami in učitelji ter mnogo gospej in gospodov, kateri so s prispevki in delom pripomogli, da se je ta slovesnost tako lepo mogla izvršiti. Hvalo za to lepo slovesnost si je zaslužil odbor obstoječ iz gospej Julije Bartel, Ivane Premk in Franje Tavčar, gospodičin Klein in Premk in gospoda cesarskega svetnika Ivana Murnika.

Iz logaškega okraja. (Konferencija). Zadnja okrajna učiteljska konferenca našega okraja je bila dne 30. malega srpana m. l. v Idriji.

Že 29. julija smo se napotili proti nam odločenem zbirališču. V Logatci se nas je nabralo precejšnje število in smo se naložili — bilo nas je 22 — na velike „lojternice“ in peljali do Godoviča, od tod pa smo večinoma vsi korakali peš proti Idriji, kamor smo dospeli proti večeru. Tu so učiteljstvo iznenadili dobri in blagi idrijski meščani s prijaznim sprejemom. Zvabili so nas na prostoren vrt, kjer so nas kratkočasili domači izborni pevci in vrlo izurjeni tamburaši. Vmes pa so se vpletali navduševalni govori. Pozdravil je došlo učiteljstvo gospod župan mesta Idrije, pa tudi drugi meščani so došle pozdravljali, a izmed učiteljstva se je primerno in dostojno odgovarjalo.

Prenočišča nam je oskrbel idrijski učitelj gospod Novak pri blagih meščanih

Zjutraj 30. julija se je zbralo vse učiteljstvo sè svojim priljubljenim gospodom nadzornikom v prekrasnem šolskem poslopji. Gospod profesor Zupančič otvori točno ob 9. uri konferenco. — Počastil je isto sè svojo navzočnostjo c. kr. okrajni glavar gospod Del Cott, a gospod predsednik začne s prvo točko dnevnega reda: „Imenovanje predsednikovega namestnika in volitev dveh zapisnikarjev“.

Gospod predsednik Vilibald Zupančič imenuje svojim namestnikom direktorja gosp. Jakoba Ingliča, ki takoj zasede svoje častno mesto. Zapisnikarjema pa sta bila izbrana ggdč. Janohna in G. Gašperin.

II. Naznanila in opazke gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika.

Gospod nadzornik opozarja najprej konferenco na važne odredbe in ukaze visokih c. kr. šolskih oblastev in priporoča nekatera novo izišla učila ter kaže iste v podobah. Potem kritikuje v jedrnatih opazkah šolstvo tukajšnjega okraja, kaže lepe strani in sem ter tje pa tudi namigne, kaj je še zboljšati in kako bi se to doseglo. Splošno je prav zadovoljen z uspehi pri učiteljstvu in šolstvu v teku preteklega šolskega leta v tem okraju.

III. Potovanje, učitelju izobraževalno sredstvo. Poročevalec gosp. J. Šega.

Gospod Šega dokazuje, da je potovanje učitelju potrebno, da isto razširja njegovo obzorje, da s popotovanjem učitelj pridobi marsikaj važnega in koristnega, kar potem pri domači vzgoji uporablja, da bi bilo jako umestno, da bi to podjetje podpirali merodajni faktorji, a na več mestih so se take prošnje vže odbile, in za sedaj tudi ni upati vgodne rešitve v tem oziru, radi tega tudi ne stavi nobenega predloga.

IV. Nasvet naj se voli poseben odsek, kateremu bode vsako leto poročati o novih pojavih na pedagogičnem polji. Poročevalec gospod nadučitelj Vojteh Ribnikar.

Gosp. Ribnikar na kratko vtemeljuje potrebo takega odseka in predlaga:

Slavna skupščina naj določi ali knjižnični ali stalni odbor ali pa poseben odsek, katerega treba voliti, da vsako leto pri okrajni učiteljski konferenci poroča o novih pojavih na pedagogičnem polji.

Gospod predsednik povdarja, da je predlog jako važen in v obče koristen, ker vsemu učiteljstvu, kakor tudi vsakemu učitelju posebej ni mogoče slediti vsemu splošnemu in skupnemu delovanju na pedagogičnem polji. Pač pa bi bilo jako umestno, da to nalogo prevzame knjižnični odbor, in o tem poroča vsakokrat pri okrajni učiteljski konferenci.

Po kratki debati se jednoglasno sprejme predlog, da knjižnični odbor prevzame nalogo, pri vsakoletni konferenci poročati o novih pojavih na pedagogičnem polji.

V. Nasvet, kako odvrniti šolsko mladino od plesnih veselic, prežanja pri ženitninah in družih razveseljevanjih. Poročevalec gosp. A. Pin.

Gosp. Pin prečita svoj elaborat in nasvetuje: Slavna skupščina naj sklene: Slavno c. kr. okrajno glavarstvo naj se naprosi, da pripomore k vspešnemu zvrševanju § 4 all. 9 dež. postave z dné 9. marcija 1879. l. in §§ 25 in 26 ukaza ministerstva za uk in bogočastje z dné 20. avgusta 1870. l. s tem, da zaukaže c. kr. žandarmeriji zasledovati, kateri otroci se vdeležujejo plesnih veselic, prežanja (gugljanja) pri ženitninah in drugih razveseljevanj, prepovedanih po določilih šolskih postav, da se prestopki kaznujejo in te grde razvade odpravijo.

Pri tej točki vname se živahna razprava, ki se je vdeležje predsednik g. V. Zupančič, g. V. Ribnikar, g. Pipan in drg. vpletaje zanimive dogodbe o takih prilikah iz svojih šolskih okolišev.

Slednjič se dožene, da se gosp. Pinov nasvet sprejme kot konferenčni predlog in prosi, da slavno c. kr. okrajno šolsko svetovalstvo upliva, naj slavno c. kr. okrajno glavarstvo vsem županstvom in gostilničarjem ukaže, da se v smislu g. Pinovega predloga postopa.

VI. Nasveti o spremembah pri učnih knjigah za šolsko leto 1894/5.

Gospod predsednik povdarja, da za sedaj se pri učnih knjigah ne bode bistveno premenilo drugod, kakor pri „Računicah“.

Gospod Ribnikar se spominja ubožnih knjig — in nasvetuje naj bi ostalo pri sedanjih razmerah. A gospod direktor Inglič predlaga, da naj bi se izmed ubožnih knjig „Računice“ — ker bi kvantitvno v prihodnjem šolskem letu še ne zadostovale, — spravile za šolsko leto 1895/6, kar se sprejme brez ugovora.

Gospod predsednik odloči, da se obravnava mesto VII.

VIII. točka dnevnega reda, ki se glasi: Poročilo odbora za prirejanje zemljevida logaškega okraja.

Gospod predsednik to stvar približno tako-le pojasnuje:

Od lani se je v tem oziru storil odločilen korak naprej. Zemljevid je naročen. Naročniki so nabrani, a nadejati se je, da se še marsikateri naročnik oglasi, osobito, ker bode delo krasno in trajne vrednosti. Postojnčani so se vabili, da pristopijo kot naročniki zemljevida, a oglasila sta se od tam do sedaj le dva naročnika. Tudi Cirkničani so se odločili, da kupujejo zemljevid, kadar ga vidijo. Tako se je nadejati ugodnega uspeha.

Knjižnični odbor prevzame 50 iztisov tega zemljevida, da so mu na razpolago za poznejše zahteve. Sploh je sedaj naročenih 167 izvodov, a pri vojaškem geografičnem zavodu se jih je naročilo 200, za kar bode treba 1900 gld.

K. Gašperin.

(Dalje prih.)

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. Občni zbor vdovskega učiteljskega društva je bil dné 4. kimovca m. l. v prostorih druge mestne deške šole na Cojzovi cesti. Zbora, kojemu je predsedoval prošt dr. Anton Jarc, se je vdeležilo 26 članov. Predsednik pozdravlja došle člane najtopleje, povdarjajoč, da je društvu uže od leta 1870. načelnik, da se mora sedaj zbog premnogih opravil in pa zaradi svoje visoke starosti odpovedati predsedništvu. Nadučitelj V. Ribnikar se zahvali predsedniku v imenu zbora za njegovo neumorno in požrtovalno delovanje; zatem je poročal društveni tajnik tako-le:

Lanski občni zbor se je vršil dné 5. kimovca ob nenavzočnosti društvenega predsednika dr. Anton Jarca in je zborovanje vodil podpredsednik Andrej Praprotnik.

Od odbora so bili navzoči Jožef Cepuder, tajnik, Matej Močnik, blagajnik ter odborniki Ivan Borštnik, Jernej Čenčič, Feliks Stegnar in ranjki Ivan Tomšič.

Navzočih je bilo vseh skupaj z odborom vred le 23 članov, da občni zbor kot tak niti sklepčen ni bil in so bile rešene le točke, koje so čakale nujne rešitve.

O društvenem stanji sta poročala tajnik in blagajnik. Zbor je vzel obe poročili na znanje ter sklenil prositi dosedanjega predsednika ob povratku v Ljubljano, da še nadalje vodi društvo, kakor dosihdob, namreč od leta 1870.

Sedanji odbor je ostal še nadalje in je sklenil opravljati vse tekoče zadeve do prihodnjega občnega zbora, ki pa je sklepčen brez ozira na število pričujočih.

Sklenilo se je, da se tudi za leto 1894 oprosté vplačevanja letnine vsi oni člani, ki so pristopili v letih 1860., 1861. in 1862, in plačujejo letnino uže nad 30 let.

Pregledovalci računov so ostali od leta 1892. in sicer Leopold Armič, Jak. Dimnik in Fr. Kokalj ter so drage volje prevzeli ta posel.

Odborovih sej je bilo trije in sicer prva dne 4. vinotoka 1893, pri kateri so izvoljeni pregledovalci računov pregledali obligacije, hranilnične knjižice in dolžna pisma. Vse vrednostne papirje hrani predsednik prošt dr. Anton Jarc v svoji blagajnici; on je vse te stvari pokazal navzočim, dajal potrebna pojasnila in obljubil, da hoče še nadalje ostati društveni načelnik.

O tem skrutinji se je napravil dvojni zapisnik, katerega sta prevzela po enega blagajnik in predsednik. Ta zapisnik se vjema z računom od leta 1893., ki je bil razde-

ljen tudi društvenikom; podpisali pa so ga predsednik, tajnik, blagajnik ter škrutinatorja Armič in Kokalj. V društvo sta bila sprejeta Črnagoj Francišek in Matija Petrič.

Druga odborova seja je bila dné 28. grudna, pri kateri je predsedoval dr. Anton Jare in so bili navzoči le 4 odborniki.

Prošnja učitelja Jož. Rustije iz Košane za vsprejem v društvo se je odklonila za tedaj s pristavkom, da naj prinese spričalo od okrožnega zdravnika v Postojini. Sprejet pa je bil Jož. Turk iz Begunj na Gorenjskem, katerega je pregledal in za zdravega spoznal ljubljanski zdravnik dr. Derč.

Potoin okrožnice so bili sprejeti v društvo Korošec Jožef, sedaj nadučitelj v Kropi in Sič Albert, učitelj v Šentvidu in dné 10. svečana Verbič Mihael, učitelj v Sodražici ter Gärtner Jožef, učitelj v Velesovem.

Tretja odborova seja je bila dné 5. mal. srpana 1894. Pri tej seji se je določil dan občnega zhora na dan 4. kimovca s sv. mašo ob 8. uri v cerkvi sv. Jakoba.

V društvo sta bila sprejeta Rustija Jožef iz Košane, ker je zadostil zahtevi odbora z dné 28. grudna 1893. in Jožef Ažman, učitelj iz Breznice.

Trije so takoj pristopnino plačali, pet jih plačuje na obroke, eden pa ni plačal še nič dosedaj. Omenjam pa to zaradi tega, ker z dnem prvega vplačevanja pristopnine se štejeta leti preskušnje, a ne z dnem vsprejema. —

Zdravniško spričalo pa velja le tako, koje odbor odobrava.

Umrlí so letos: Jekovec Andrej, učitelj v Kamnigorici 17. svečana 1894, ud od leta 1888, Kovšca Marko, učitelj v Kropi dné 24. svečana 1894, ud od leta 1866, Ukmar Jakob, 16. sušca 1894, ud od l. 1861, in Tomšič Ivan. 17. mal. travna 1894, ud od l. 1873.

Posledni je bil odbornik od leta 1875. Blag jim spomin! Društvu so prirastle torej, 4 vdove in 5 sirot. Nekateri, ki društvo le podpirajo, so z letnino na dolgu, a naznanili so nam, da hočejo doplačati, zato jih nahajate še mej udi. Društvo šteje sedaj 107 udov, mej njimi častnega uda mil. prošta dr. Antona Jarca.

Cepuder.

(Konec prihodnjíč.)

Vestnik.

Imenovanje. Presvitli cesar je z Najvišjim odlokom z dné 17. grudna m. l. ime-
noval za bodočo šestletno dobo udom deželnega šolskega sveta kranjskega in
sicer kot zastopnika cerkve gg. stolnega prošta in vodjo bogoslovnih véd v Ljubljani
dr. L. Klofutarja in veroučitelja na tukajšnjem učiteljsčí A. Kržiča; kot zastopnika
učiteljstva pa gg. ravnatelja tukajšnje realke dr. R. Junowicza in nadučitelja v Kranju
J. Pezdíča.

G. J. Pezdíč je imenovan na mesto g. Andreja Praprotnika, šolskega ravnatelja v
pokoju in g. prof. A. Kržič pa na mesto g. prof. Tomo Zupana. Gosp. ravnatelj A. Pra-
protnik je bil ud deželnega šolskega sveta celih 25 let. Znano nam je, da si je pridobil
v tem času premnogo zaslug za razvoj slovenskega šolstva in blagor slovenskega uči-
teljstva. Gosp. prof. Tomo Zupan je bil ud deželnega šolskega sveta 12 let. V tem času
spletel si je gospod profesor kot vnet duhovnik, kot vrl narodnjak in kot izboren šolnik
krasen venec nevenljivih zaslug za cerkev, slovensko šolstvo in rodoljubno učiteljstvo.

Prepričani smo, da govorimo iz src vsega slovenskega učiteljstva, ako izrekamo
na tem mestu uzornima bivšima udoma deželnega šolskega sveta najiskrenejšo zahvalo
za njihov trud in naklonjenost do slovenskega učiteljstva. Zagotovljena bodita obadva
gospoda, da Vaju ohrani slovensko učiteljstvo v trajnem in hvaležnem spominu!

Umrl je 3. t. m. Koželj Francišek, učitelj v Velikih Poljanah. N. v m. p. —
Dné 13. t. m. je umrl Karol Bernard, nadučitelj na Jesenicah na Gorenjskem. Naj
v miru počiva!

Osobne vesti. Kristina Zadnikar, učiteljica v Šiški, je izstopila iz službe;
začasno jo nadomestuje Jakobina Tomec. Ivana Tominec, učiteljica na Vrhniki,
je dobila zaradi bolezni odpust; nadomestuje jo izprašana učiteljica Franja Eržen.

Četrty „večer“ Slovenskega učiteljskega društva bode dné 6. svečana.
Predavala bodeta gg. A. Žumer in E. Gangl.

Za „učiteljski konvik“ je darovala gđ. Justina Lavrič, otr. vrtnarica in izprašana učiteljica v Ljubljani kot „malo novoletno darilce“ **4 K.** Dal Bog blagi darovalki mnogo posnemovalk! G. Matija Petrič, učitelj v Strugah, je postal v smislu § 7 društvenih pravil ustanovnik društva ter poslal v ta namen za tekoče leto **10 K.** Slava prvemu ustanovniku! G. Zajec Josip, nadučitelj v Velikem Gabru in č. g. Fr. Dimnik, kaplan v Leskovcu sta podarila vsak po **1 K.** Bog povrni! Čast. gospod Ivan Vrhovnik, župnik Trnovski v Ljubljani je podaril **6 K.** Bog povrni rodoljubnemu dobrotniku, učiteljstvu pa nakloni še mnogo tacih prijateljev!

Na učiteljski v Ljubljani je popolniti s početkom drugega polulelja mesto glavnega učitelja za matematiko in prirodoslovje kot glavna predmeta z nemškim in slovenskim poučnim jezikom. Prošnje do dné 8. svečana deželnemu šolskemu svetu v Ljubljani.

Popotnikov koledar. Ravnokar je zagledal beli svet in se dobiva pri podpisnem uredništvu „Popotnikov koledar“ za slovenske učitelje 1895, s popolnim imenikom šolskih oblastnij učiteljšč, ljudskih šol in učiteljskega osebja po južnem Štirskem, Kranjskem, Primorskem in slovenskem delu Koroskega po stanji v začetku šolskega leta 1894/5.

Cena elegantno v platno vezanemu komadu 1 gld. 30 kr. (po pošti 1 gld 35 kr.) Naroča se najbolje s pošto nakaznico. Uredništvo „Popotnika“, Maribor Reiserstrasse št. 8.

100 goldinarjev pisateljske nagrade je podelil sl. deželni odbor kranjski na prošnjo predsedništva „Slovenskega učiteljskega društva“ spisateljema I. in III. zvezka „Pedagogiške knjižnice“ in sicer g. J. Ravnikarju za prevod Komenskega „Didaktike“ 70 gld. in g. J. Dimniku pa za „Domoznanstvo v ljudski šoli“ 30 gld.

Skušnja učiteljske sposobljenosti za ljudske in meščanske šole trajala je pri c. k. izpraševalni komisiji v Kopru, pod predsedništvom Ivana viteza Revelantija od 12. do 28. novembra pr. leta. K skušnji oglasilo se je 44 učiteljev in učiteljic in to 6 za meščanske šole, 16 za ljudske šole z italijanskim poučnim jezikom, 3 za hrvatske ljudske šole, 15 za slovenske ljudske šole, 3 za francoščino in 1 za popolnilno skušnjo iz nemščine. Sposobljenim so se imenovali za italijanske ljudske šole: Arnerič Evgenija, Luzzato Lidia, Malta Alice, Mini Adela, Polanec Evgenija, Treves Ina, Giraldi Ivan, Macor Josip, Toros Viktor, vsi iz Trsta; potem Calcagni Marija iz Pulje, Cortese Fausta iz Pirana, Bretz Karol iz Rovinja, Perco Cezar iz Monfalcone-Tržiča, Verzegnassi iz Fiumicella, Medeot Anton iz Tržiča, Zorzenon Fran iz Cervinjana.

Za hrvatske ljudske šole: gospica Galović Pavla, sposobljena tudi za slovenske šole in za nemščino in italijansčino kakor predmet, iz Moščenic v Voloskem okraji, in Rajčić Albert iz Draguč, Bačić Josip iz Sovinjaka. Slednji z odliko.

Za slovenske ljudske šole: Carneli Analija iz Ternovega, Krajnik Franjica iz Podmelca, Melher Marija iz Kostrivnice, Komac Marija iz Kovojskega, Vuga Justina iz Rifenberg, Ipavec Peter iz Teinice, Orel Fran iz Dvorca, Burdijan Ivan od sv. Antona pri Kopru, Ravbar Josip iz Zgonika, Kotnik Fran iz Višnjevika, Starec Luka iz Kobiljeglave, Kermac Anton iz Vrat, Šemrl Ivan iz Cerknice in Čuček Josip iz Vatovlj. Odliko je dobil učitelj Kotnik.

Izpraševali so slovenske učiteljske moči gg.: ravnatelj Markelj za računstvo, fiziko, risanje; profesor pl. Kleinmayr za slovenščino, nemščino, pedagogiko in metodiko; okrajni šolski nadzornik Kožuh za zgodovino, zemljepis in telovadbo; prof. Kristan za naravoznanstvo.

Za francoščino dobile so usposobljenje: gđ. Almerigogna Marija, uže prej izprašana učiteljica ljudske šole v Kopru (z odliko) in Meneghello Marjeta, Benedičič Ida iz Trsta.

Izmed vseh učiteljev in učiteljic napravilo jih je 26 skušnjo iz nemščine kakor poučni predmet na nenemških šolah.

Skušnjo za meščanske šole napravili sta dve gospodičini učiteljici iz Trsta: Mrak Elvira in Pavlina Ida. Obe iz matematike, natoroznanstva in natoroslovja.

Ostali, ki niso tu imenovani so delom odstopili, delom propadli. V obcem bil je vspeh dober. Prihodnje skušnje meseca maja 1895.

Važna razsodba. Dne 14. listopada l. l. se je vršila pri c. k. upravnem sodišči obravnava vsled pritožbe učitelja Maksa Ivanetiča s Kranjskega, zoper odlok c. kr. ministerstva za nauk in bogočastje zaradi doplačila, ker je imenovani učitelj vrnivši se v drugo leta 1889. od službovanja v Bosni, ostal šest mesecev brez službe in plače. Gospod učitelj se je zastopal sam.

C. kr. upravno sodišče je sicer potrdilo odlok c. kr. ministerstva, češ da je utemeljen v zakonih, vendar ima pravda per varios casus, per tot discrimina rerum ta vspeh, da se imenovanemu učitelju štejejo vsa leta od leta 1874., tedaj tudi službovanje v Hercegovini in drugo v Bosni, ter se mu pripoznata dve starostni dokladi in doplatek istih.

Nova šolska klop. (Patent Rozman.) Klop, kakor jo kaže slika, ki sicer ni popolna, ima v znožji mrežo, da pade blato od nog skozi njo in se ga z obleko ne vzdigne. Dviglena je 15 cm od tal, kar vzviša otroka v obzorje učiteljevo in stori, da lahko pregleda

če prav kažejo in dobro pišejo, tudi vidi brati iz njih bukvic. Pri izstopu in vstopu pa odstrani prag, na katerem se otroci radi spodtikajo in po njem uverajo.

Minusdistanca, ki je prvotna od 0 do — 7, navadna krog 4 cm stori, da sedé otroci pokonci, da se ne naslanjajo na prsi, da imajo roki do komolca na klopéli in se ne igrajo pod njo, ker spodaj ne vidijo.

Vzdignivši se otrok dvigne z jedno roko bukvico, z drugo pa prekucne priprnsni del pulta na tintnikov pokrovec, ki je mehko prevlečen. Sedež za njim se vzdigne in otrok stoji v prostoru širokosti sedeža in plusdistanca popolnoma prosto, ter se lahko obrača, lahko izstopi, lahko telovadi, lahko izvršuje ročna dela brez vsake najmanjše zapreke.

Kadar se zdragnejo late v podnožji, ali hudobnež izdere priprnsni del pulta, kar se ne zgodi navadno, ker mu ni prilično, da se narediti nove late, nov priprnsni del in klop je zopet v poprejšnjem stanji, kar stane le par vinarjev, drugega se na klopi ne more zgoditi.

Sedež in naslanjalo sta primerno po telesu zbočena, in poravne érte, torej lahko delo brez vse izrezbe. To stori klop ceno, povprečno 12 kron dvo-

sedežna, 6 kron sedež trajno pobarvana, kar za vporabo. Izdeluje jih po patentnikovem navodilu in pod njegovim nadzorstvom lahko vsak mizar se-ve, da le vsled licence.

Za trdnobo in dobroto garantira se brezmejno.

Licenca se da vsakemu, ki se skaže zmožnega in patent tudi prodá.

Zahvala. Gospod profesor Bezenšek v Plovdivu poslal je podpisanemu 15 eksemplarov knjižice „Stariši, podpirajte šolo!“ z željo, naj se razdele knjižice za novoletno darilce starišem tukajšnjega šolskega okoliša. Za ta blagodušni dar se velecenjemu gospodu darovatelju najtoplejše zahvaljuje šolsko vodstvo v Postojini dné 1. prosinca 1895.

Janez Thuma.

lica je pred koleni, otrok se ne more v njo opirati. Nogi mu ležita lahko na podnožji, sedi zmiraj v vrsti nazaj naslonjen pokonci in popolnoma ravno.

Klop zavzame za plusdistanco manj prostora kot stara, otroci so torej na manjšem prostoru in bolj pregledni, kakor v starih; ima lepo podobo in bo krasota vsaki učilnici. Sostava je presta, vsa po nahu brez vsakega cveka, razven v podnožji, kaže same

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 51

o. š. sv. Na trirazredni ljudski šoli v Šiški se razpisuje v stalno, oziroma začasno nameščenje 3. mesto s prijemki IV. plačilnega razreda. Prednost imajo ženske prosilke. Prošnje do 20. svečana.

C. kr. okrajni šolski svét okolice Ljubljane, dné 10. prosinca 1895.

Št. 137

c. kr. rud. rav. Na petrazredni c. kr. rudarski šoli v Idriji je popolniti mesto šolskega ravnatelja s 700 gld. letne plače, 100 gld. aktivitetne, 200 gld. funkcijske doklade in prostim stanovanjem ter s pravico do 6 petletnic po 50 gld.; oziroma kako drugo učno mesto s 450 gld. na leto, 100 gld. aktivitetne doklade ter s pravico do 6 petletnic po 50 gld.

Pravilno opremljene prošnje z dokazom usposobljenja za ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom, za ravnateljsko mesto tudi z dokazom usposobljenja za vod-

stvo petrazredne deške in dekliške šole je predpisanim pótem do 3. svečana t. l. podpisaneu ravnateljstvu poslati, katero si pridrži pravico novo službo za jedno leto začasno podeliti; vendar se bo to leto pozneje vstelo, če se prosilec skaže sposobnega.

C. kr. rudarsko ravnateljstvo v Idriji, dné 14. prosinca 1894.

Št.

o. š. sv. V postojnskem šolskem okraji popolniti sta stalno, oziroma začasno:

1.) mesto učitelja-voditelja na jednorazrednici v Podkrajji, 2.) mesto učitelja-voditelja na jednorazrednici na Ostrožnem brdu, vsako z dohodki IV. plačilnega razreda in s prostim stanovanjem.

Prosilci za jedno teh mest naj vložé svoje prošnje predpisanim službenim pótém pri podpisaneu uradu do dné 25. prosinca 1895.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini, dné 1. prosinca 1895.

Št. 1569

o. š. sv. V novomeškem šolskem okraji se razpisujejo v stalno nameščenje te-le službe:

1.) Na trirazrednici v Toplicah drugo, eventuelno tretje učiteljsko mesto z dohodki III. oziroma IV. plačilnega razreda. 2.) Na dvorazrednici v Mirni drugo učiteljsko mesto z dohodki III. plačilnega razreda. 3.) Na dvorazrednici v Št. Petru drugo učiteljsko mesto z dohodki IV. plačilnega razreda.

Prošnje je poslati do 20. t. m. podpisaneu šolskemu oblastvu.

C. kr. okrajni šolski svet v Novem Mestu, dné 31. grudna 1894.

Št. 24

o. š. sv. Na jednorazrednici v Velikih Poljanah se razpisuje v stalno, oziroma začasno nameščenje služba učitelja-voditelja s prejemki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje je do 7. svečana t. l. semkaj vlagati.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji, dné 5. prosinca 1895.

Št. 779

o. š. sv. Na dvorazrednici na Vačah se razpisuje v stalno, oziroma začasno nameščenje drugo učno mesto s prejemki IV. plačilnega razreda.

Prošnje je vlagati do dné 15. svečana pri podpisaneu oblastvu.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dné 7. prosinca 1895.

Listnica. *Prvo in drugo št. „Uč. Tov.“ t. l. smo poslali vsem starim naročnikom oziroma udom ter nekaterim gospodičnam in gospodom na ogled, od katerih se nadejamo, da bodo k društvu pristopili ali pa postali naročniki. Če kdo ni prejel lista in ga prejemati želi, naj blagovoli to upravništvu naznaniti, ker še vedno lahko postrežemo s 1. in 2. številko. Kdor lista ne misli plačati, naj ga brez zamere vrne z opazko: se ne sprejme, ker ta način vrnitve naročniku ne povzroči stroškov in truda, nam pa zljajša poslovanje. Naročnike pa, kateri se ali na sprejete naše opomine niso odzvali ali pa obljubljene obroke plačevati opustili, pa prav lepo prosimo, da nam do 25. t. m. določijo po en obrok ali pa, če to ni mogoče, vsaj naznanijo prvo prihodnjo pošiljatev. Kdor tega ne stori, se mu bo list brezpogojno ustavil, dolg pa iztirjal.*

Štirji listi so se nam vrnili brez ovirkov t. j. brez imena onega, ki nam je list vrnil. Ker jih vsled te nezgode ne moremo zbrisati, poslati moramo še drugo številko, s katero naj pa store tako, kakor s prvo.

Somišljenike in prijatelje prosimo, da blagovole širiti naš list med učiteljstvom in prijateljih ljudskih učiteljev, ker le potem, če bomo gmotno zadostno podpirani, nam bode mogoče vspešno spolnovati svojo dolžnost.

Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1 $\frac{1}{4}$ poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 1; naročnino pa prejema gospod A. Kecelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatev naj se pošiljajo franko.

Izdavatelj in lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.